

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 15 november 1892 kl. 3 e. m.

Särskilda utskottets utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m. äfvensom inom Riksdagen i ämnet väckta motioner. (2:a A.)

Jemte det Kongl. Maj:t den 14 nästlidne oktober till Riksdagen aflåtit propositioner angående förbättrad härordning, angående ändring i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885 och om ändring i förordningen den 3 juni 1892 angående bevilning af fast egendom samt af inkomst, har Kongl. Maj:t i proposition (n:o 3) af förstnämnda dag, under åberopande af ett propositionen bilagdt statsrådsprotokoll öfver finansärenden, föreslagit Riksdagen att, för den händelse Riksdagen bifölle först omförmälda propositioner, jemväl antaga ett i sistnämnda proposition intaget förslag till lag angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter och hvad dermed egde sammanhang.

Till behandling i sammanhang med detta förslag har utskottet förehaft dels en inom Första Kammaren af herr Cl. Adelsköld väckt motion (n:o 2), uti hvilken hemstälts, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det behagade Kongl. Maj:t, i sammanhang med frågan om ordnandet af Sveriges försvar, låta uppgöra och för Riksdagen framlägga plan till grundskatternas fullständiga afskrifning samt dervid taga under öfvervägande, om icke medel till denna afskrif-

ning skulle kunna beredas genom afyttring af Ladugårdsgärdet jemte derintill liggande skogsparker m. m. till bebyggande, i likhet med hvad som skett vid de gamla gardestomterna, i hvilken händelse nytt exercisfält för Stockholms garnison borde anskaffas; *dels ock* motionen n:o 16 inom Andra Kammaren, deruti herrar *J. Persson* i Arboga och *E. Ersson* i Arnebo föreslagit, att, derest fortsatt afskrifning af de på viss jord hvilande grundskatter komme att beslutas, denna afskrifning jemväl måtte tillämpas på den vid 1887 års senare riksdag bestämda lösesumman, 19,800 kronor, för hemmansräntor, som i anledning af upphörandet af rättsförhållandet mellan kronan och Sala bergslag skolat uppdebiteras.

Till åberopade statsrådsprotokollet af den 14 oktober 1892 har chefen för finansdepartementet erinrat, hurusom han redan tillföre haft tillfälle att inför Kongl. Maj:t uttala sin åsigt, att, med fästadt afseende på den utvecklingsgång, försvars- och skattefrågorna hittills genomlöpt, för närvarande icke borde ifrågasättas annat, än att, samtidigt med det beslut fattades om genomförande af det mått af personlig värnpligt, som under hvarje härordning minst måste anses erforderligt, frågan om grundskatternas afskrifning samt lindring i rustnings- och roteringsbördan bringades till sin definitiva lösning. Väl kände departementschefen, att de lifiga meningsstrider, som under de senaste årtiondena förts i fråga om grundskatternas samt rustnings- och roteringsbördans eftergifvande, icke hos alla bragt till mognad öfvertygelsen om det berättigade i denna åtgärd, och departementschefen vore ej heller okunnig derom, att äfven bland dem, som principiellt godkände åtgärden, meningarna vore ganska vidt skilda icke blott i fråga derom, huruvida afskrifningen borde betraktas som en skattelindring, att företagas i den mån budgeten dertill lemnade tillgång, eller som en skattereglery, för hvars genomförande medel särskildt borde beredas, än ock i fråga om måttet af de åtgärder för försvarets stärkande, som borde anses utgöra en sådan lösning af försvarsfrågan, att den äfven påkallade lösning af skattefrågan. Oaktadt departementschefen kände detta, trodde han sig dock, utan att nu behöfva inför Kongl. Maj:t i minnet återkalla de olika skedena af frågornas historia, berättigad att antaga, att efter de långvariga meningsbrytningarna den allmänna meningen i landet i så hög grad, som i en fråga af den förevarandes invecklade natur gerna kunde förväntas, enats i den uppfattning, att den särskilda bördan för landets försvar, som under tider

med helt andra förhållanden än våra lagts på jordegarna, ej framgent borde ensamt af dem dragas, utan fördelas på landets samtliga medborgare, samt att, då grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären faktiskt supplerade hvarandra så, att i de landsdelar, der rustnings- och roteringsbördan enligt regeln vore tyngre, grundskattebördan vore lindrigare och, omvänt, grundskatterna icke, utan att verka allt för ojemnt tryckande, kunde kvarstå, efter det rustnings- och roteringsbördan eftergifvits; hvartill äfven komme, att grundskatterna till en stor del af sitt belopp ursprungligen åtagits för att bestrida kostnaderna för försvaret och icke varit afsedda att allt framgent utgöras. Om alltså, enligt departementschefens öfvertygelse, erforderlig enighet kunde anses uppnådd i fråga om sjelfva principen att i sammanhang med försvarsväsendets ordnande på samhällets samtliga skattebärande krafter fördela de bördor, som hittills uteslutande burits af jorden, och om denna skattereglering nu kunde försiggå utan statsverkets oskäligen betungande, stode det för departementschefen klart, att, hvilken vikt än måtte tilläggas frågan om ordningen och sättet för regleringens genomförande, denna fråga likväl i betydelse trädde i bakgrunden för den större och viktigare frågan om fosterlandets försvar. Att lösningen af denna i den utsträckning, hvori frågan nu för Riksdagen framlades, i väsentlig mån skulle befordras, derest Riksdagen samtidigt bereddes tillfälle att definitivt lösa den sedan lång tid tillbaka sväfvande grundskattefrågan, kunde icke vara tvifvel underkastadt, och denna hänsyn syntes honom därför böra tilläggas afgörande vikt framför de skäl, som ur den ena eller andra synpunkten skulle kunna anföras för ett ytterligare uppskof med en slutgiltig lösning af denna fråga. En sådan lösning kunde icke bringas till stånd, utan att bördor, som hittills hvilat på ett slag af skatteföremål, fördelades jemväl på andra. Men de kraf, som derigenom komme att ställas på samhällsmedlemmarnes skatteförmåga, borde icke kännas alltför tunga, då ett flertal lättare borde vara i stånd att bära en börda, som förut varit lagd endast på ett fåtal. Medvetandet om den höga betydelsen för det gemensamma fosterlandets välfärd af det mål, hvars främjande med de åtagna offren afsåges, skulle, derom vore departementschefen öfvertygad, kraftigt bidra till lindra bördans tryck.

Äfven under förutsättning, att ett definitivt beslut nu borde fattas om jordskatternas afskrifning, skulle, fortsätter departementschefen, meningarna kunna vara delade beträffande längden af den tidrymd, under hvars lopp afskrifningen borde bringas till slut. Beträffande denna fråga hade departementschefen till statsrådsprotokollet den 13 januari inne-

varande år anført, att, ehuru en öfver en längre period utsträckt afskrifning skulle vara mindre känbar för statsverket, afskrifningen likväl borde bringas till slut under loppet af en jemförelsevis kort tidrymd. Det af Kongl. Maj:t för 1883 års Riksdag i ämnet framlagda förslag hade bygts på en afskrifningsplan, enligt hvilken grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna skulle successivt försvinna under en tid af 37 år. Äfven frånsedt att afskrifningen af de numera återstående 70 procenten af nämnda skatter och besvär naturligtvis skulle kunna ega rum under en kortare tid än den år 1883 för eftergift af hela beloppet föreslagna, ansåge departementschefen afskrifningsperioden böra bestämmas väsentligen kortare än den i 1883 års afskrifningsplan förutsatta. Då sistnämnda år samtidigt med afskrifningsförslaget framlagts ett förslag till härordning, enligt hvilket i bredd med afskrifningen af rustnings- och roteringsbesvärerna äfven de i rustningen och roteringen innefattade *prestationer* skulle upphöra, medan nu icke ifrågasattes annat, än att dessa fortfarande skulle, ehuru mot ersättning motsvarande deras uppskattade värde, oförändradt utgöras, låge redan häri ett skäl för departementschefens åsigt, att afskrifningstiden kunde sättas kortare. Men härtill komme såsom ett ytterligare och hufvudsakligt skäl, att, då det ansetts af största vigt, att den föreslagna utsträckningen till 90 dagar af beväringens vapenöfningar komme till fullt genomförande så fort sig göra läte eller redan under loppet af år 1894, det syntes påkalladt, att äfven skattefrågan erhöle sin definitiva lösning inom så kort tid, som med statsverkets kraf kunde finnas förenligt. Uppenbarligen kunde eftergiften af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens hela återstående belopp icke utan allt för stora olägenheter för statsverket ega rum redan inom utgången af samma tid, som blifvit föreslagen för den utsträckta värnpligtens genomförande, men deremot ansåge departementschefen hinder icke böra möta för afskrifningens fullbordande under loppet af tio år, räknadt från och med år 1893. En afskrifning under denna tidrymd af den qvarvarande återstoden af de ifrågavarande skatterna och besvärerna kunde nemligen icke anses öfverstigastatens finansiella förmåga eller vara egnad att åstadkomma sådana rubbningar i budgeten, att derigenom befordrandet af andra viktiga statsändamål skulle äfventyras.

Hvad departementschefen sålunda anført tilläte han sig nu åberopa, endast med det tillägg att, af skäl som departementschefen nedan ginge att anföra, afskrifningstiden syntes honom böra utsträckas med två år, så att afskrifningen blefve fullbordad med 1904 års ingång.

Af orsak, att den förhöjning från 3 till 6 öre i bevillningen för

jordbruksfastighet, som i sammanhang med afskrifningen borde ega rum, lämpligen syntes böra inträda från och med år 1893, hade i senaste förslaget ansetts böra följa, att afskrifningsprocenten under de första åren af tioårsperioden sattes något högre, än efter en likformig fördelning af afskrifningen öfver nämnda tidrymd skulle på samma år belöpa. Afskrifningen och lindringen hade därför ordnats på sådant sätt, att af de 70 procent, som af de ifrågavarande skatterna och besvären återstode, 20 procent skulle eftergifvas år 1893 och 10 procent år 1894, samt att afskrifnings- och lindringsåtgärden derefter skulle fortgå med 10 procent hvart annat år, då densamma skulle blifva bragt till slut från och med år 1902. Då jemväl, enligt det af Kongl. Maj:t nu godkända förslaget till åtgärder för försvarets stärkande, ökning i antalet af beväringens öfningsdagar skulle inträda år 1893, borde äfven afskrifningen och lindringen detta år taga sin början, samt den nyssnämnda förhöjningen i bevillingen för jordbruksfastighet då ega rum. Som det emellertid vore angeläget, att de i allt fall erforderliga rubbningarna i den redan fastställda riksstaten för år 1893 begränsades inom minsta möjliga mått, ansåge departementschefen sig böra förorda den afvikelse från den förut antagna afskrifningsplanen, att afskrifnings- och lindringsprocenten nyssnämnda år nedsattes till 10 procent, hvilket åter skulle hafva till följd, att perioden för åtgärdens genomförande utsträcktes med två år samt ginge till ända år 1904 i stället för, såsom förut föreslagits, år 1902, en afvikelse, hvilken icke torde kunna tillmätas någon större betydelse.

På sätt vid föregående tillfällen af departementschefen erinrats, ansåge han syftet med den ifrågasatta afskrifningsåtgärden med nödvändighet förutsätta, att den föreslagna afskrifningsplanen redan nu gjordes till föremål för definitivt beslut och att åt densamma följaktligen, hvad så väl grundskatterna som rustnings- och roteringsbesvären beträffade, gäfves egenskapen af lag.

Då den nu ifrågasatta åtgärden med afseende å grundskatterna innefattade ett slutligt genomförande af den grundskatteafskrifning, hvartill början gjorts år 1885, vore häraf en följd, att de särskilda slag af skatter och utlagor, hvilka jemlikt kungörelsen den 5 juni 1885 angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt vissa andra derefter meddelade stadganden blifvit nedsatta med 30 procent, borde utgöra föremål äfven för denna afskrifningsåtgärd. Visserligen skulle kunna ifrågasättas att utsträcka afskrifningen äfven till vissa grundskattebelopp, hvilka icke berördes af 1885 års afskrifning, nemligen till de belopp, som vore anordnade rusthåll och rotar, innehaf-

vare af militieboställen, båtsmansindelningen, lots- och fyrinrättningen, gästgifvare, färjor och färjekarlar, eller hvilka utgjorde ersättning för jordförluster i följd af kanal- och väganläggningar. Dessa grundskattebelopp inginge i den å riksstatens inkomstsida upptagna titeln grundskatt, men affördes åter såsom »friheter» å riksstatens utgiftssida under vederbörande utgiftstitlar, hvarför någon inbetalning till statsverket eller utbetalning från detsamma af dessa belopp i verkligheten icke egde rum. Då Kongl. Maj:t till 1883 års Riksdag afgifvit förslag till afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, hade Kongl. Maj:t föreslagit, att dessa grundskattebelopp skulle med ingången af år 1884 ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas. År 1885 deremot, då Kongl. Maj:t föreslagit en endast partiel afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, hade Kongl. Maj:t ansett förändring i de ifrågavarande anordningarna icke böra ega rum.

Då nu en fullständig afskrifning af grundskatterna föresloges, torde visserligen deraf följa, att icke de ifrågavarande frinjutna räntorna, hvilka vore af enahanda natur med de till afskrifning föreslagna, borde kvarstå i jordeböckerna. Beträffande de ytterst fåtaliga kvarvarande militieboställena torde med förändringens vidtagande emellertid utan olägenhet kunna anstå till boställenas indragning till statsverket, då bestämmelsen i mom. 5 af kungörelsen den 5 juni 1885 å dem blefve tillämplig och grundskattebeloppen sålunda försvunne. Flertalet af öfriga ofvan omförmälda friheter skulle visserligen, under förutsättning af bifall till förslaget om grundskatternas afskrifning, kunna ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas med år 1893, men då denna åtgärd dels inverkade på beloppet af åtskilliga under särskilda hufvudtitlar i riksstaten upptagna anslag, dels, åtminstone hvad de till beloppet ojemförligt största posterna beträffade, inskränkte sig till en enkel bokföringsfråga, syntes åtgärden lämpligen kunna företagas i sammanhang med en kommande statsreglering, hvarvid tillika erbjöde sig tillfälle att föreslå de åtgärder, hvilka efter skedd utredning kunde finnas böra i afseende på ett eller annat af de ifrågavarande anslagen särskildt vidtagas.

Uti åberopade kungörelse af den 5 juni 1885 hade förordnats, bland annat, att uti den kronan behållna grundskatt å hemman och lägenheter af skatte eller frälse natur, å sådana hemman och lägenheter af krono natur, som enligt dittills gällande föreskrifter kunde till skatte köpas, å ecklesiastikstatens boställen samt å hemman och lägenheter, som innehades af enskildt verk, menighet eller inrättning, likasom ock uti presternas utlagor nedsättning skulle, med vissa undantag, ega rum

med trettio procent af grundskattens eller utlagornas belopp, hvilken nedsättning skulle inträda från och med år 1886, äfvensom att enahanda nedsättning skulle ega rum beträffande drängespanmålen och hjälpedagsverkena i Färentuna härad af Stockholms län, till statsverket ingående afgäld för upphörd arbets- eller hofveriskyldighet samt arbets- eller hofveriskyldighet, som ännu utgjordes till någon statens egendom.

Enligt den utredning om grundskattens dåvarande belopp, som meddelats i det vid den till 1885 års Riksdag aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof bifogade utdrag af protokollet öfver finansärenden den 12 januari samma år, hade grundskatten då, efter vidtagande af åtskilliga i statsrådsprotokollet omförmälda uteslutningar och omflyttningar, utgjort kronor 5,450,554: 32.

Från lindring i grundskatten skulle undantagas dels kronan behållna räntor och kronotionde af statens utarrenderade egendomar samt af militie- och civilboställen äfvensom af skogsområden, hvilka vore upplåtna sågverken i de norra länen i ersättning för privilegierad stockfångst, och af tillsvidare upplåtta slätter- m. fl. lägenheter samt strömfall med tillhörande utmål, hvilka räntor och kronotionde förslagsvis hade beräknats till kronor 37,000: —

dels ock, på sätt redan blifvit erinradt, följande anordnade ränte- och kronotiondebelopp, nemligen:

å fjerde hufvudtiteln:

friheter, som åtnjötas af rusthåll och rotar samt innehafvare af militieboställen » 817,000: —

Transport kronor 854,000: — kronor 5,450,554: 32

Transport kronor 854,000: — kronor 5,450,554: 32

å femte hufvudtiteln:

båtsmansindelningens friheter, 75,500 kronor, samt de friheter, som åtnjötes af lots- och fyrinrättningen, 405 kronor, eller tillsammans ... » 75,905: —

å sjette hufvudtiteln:

friheter, som medgifts gästgifvare, färjor och färjekarlar samt för jordförluster genom kanal- och väganläggningar, sammanlagdt » 8,220: —

Efter afräkning af dessa ränte- och kronotionebelopp, utgörande kronor 938,125: —
 hade kvarstått såsom grundskatt, hvarå nedsättning borde ega rum kronor 4,512,429: 32
 och då detta belopp minskats med trettio procent eller » 1,353,728: 80
 hade återstått kronor 3,158,700: 52
 hvadan med tillägg af ofvannämnda, från skattnedsättningen undantagna belopp » 938,125: —
 grundskatten kommit att uppgå till kronor 4,096,825: 52;
 och hade denna statsinkomst upptagits i rundt tal med 4,097,000 kronor i så väl 1886 som 1887 årens riksstater.

I sammanhang med den af Riksdagen år 1887 beslutade upplösning, räknadt från den 1 januari 1888, af det då bestående rättsförhållandet mellan kronan och Sala bergslag hade jemlikt kongl. brefven den 13 juli och den 25 november 1887 den under benämning grufvedrängshjelp af hemman inom åtskilliga socknar af Vestmanlands län till bergslaget dittills utgångna afgift indragits och, efter det hjälpen enligt grunderna i förordningen den 23 juli 1869 angående förändring af grundräntor och kronotionde blifvit i penningar omsatt, från och med år 1888 med trettio procent nedsatts. Med afseende å den härigenom uppkommande tillökning i grundskatten hade denna inkomsttitel i 1888 års riksstat upptagits med ett till 4,100,000 kronor afrundadt belopp.

Genom förordningen den 11 september 1885 och kungörelsen den 13 juli 1887 hade stadgats bland annat, att skattefrälseräntor och kronotionde, som innehades under enskild eganderätt, samt arbets- och hofveriskyldighet till skattesåld kronoegendom skulle, derest anbud derom af vederbörande egare framställes inom utgången af år 1888, för statsverkets räkning på vissa vilkor inlösas, samt att inlösta räntor och kronotionde skulle med iakttagande af de beräkningsgrunder, som gälde för utgörande af kronans räntor och tionde näst före utfärdandet af kungörelsen den 11 maj 1855 angående de i ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling, omsättas enligt föreskrifterna i nämnda kungörelse och förordningen den 23 juli 1869 samt till statsverket utgöras för tiden från räntornas och kronotiondens indragning, hvarvid för desamma skulle gälla enahanda bestämmelser som för annan till staten utgående grundskatt.

Vid 1888 års riksdag hade antagits, att skattefrälseräntor skulle vid 1888 års utgång vara inlösta för åtminstone 3,000,000 kronor, samt att statsverkets behållna inkomst af inlösta dylika räntor m. m. skulle, efter föreskrifven omsättning samt minskning med trettio procent, uppgå till omkring 60,000 kronor; och då grundskatten, enligt hvad statskontoret hade upplyst, år 1886 uppgått till 4,124,615 kronor 22 öre, hade densamma i riksstaten för år 1889 upptagits med ett denna summa, ökad med nyssnämnda 60,000 kronor, motsvarande belopp eller i jernadt tal 4,185,000 kronor, med hvilket belopp densamma äfven i 1890, 1891, 1892 och 1893 årens riksstater vore upptagen.

Enligt hvad förut blifvit förmäldt, hade den del af grundskatten, hvarå nedsättning enligt kungörelsen den 5 juni 1885 skulle ega rum, utgjort

Om, till följd af här ofvan omförmälda förändringar, härtill lades *dels* den från och med år 1888 till statsverket indragna s. k. grufvedrängshjelpen, omsatt i penningar enligt förordningen den 23 juli 1869,

samt *dels* inlösta skattefrälseräntor m. m., beräknade att efter nedsättning med trettio procent uppgå till ett årsbelopp af omkring 60,000 kronor, men utan iakttagande af dylik minskning upptagna med

» 85,700: — » 92,389: 97

Transport kronor 92,389: 97

	Transport kronor	92,389: 97
uppkomme summa grundskatt, hvarå ytterligare		
afskrifning kunde komma att ega rum,	»	4,604,819: 29
Sjuttio procent å denna summa utgjorde	»	3,223,373: 51
hvilket tal alltså betecknade det grundskattebelopp, hvilket nu borde ifrågakomma till afskrifning.		
Tio procent åter å oförmålda summa	kronor	4,604,819: 29
motsvarade	»	460,481: 92
utgörande det belopp, hvarmed enligt den föreslagna afskrifningsplanen grundskatten borde från och med år 1893 nedsättas.		
Om från den i riksstaten för år 1893 upptagna beräkningen eller	kronor	4,185,000: —
droges nyssnämnda	»	460,481: 92
återstode.....	kronor	3,724,518: 08
eller i rundt tal 3,724,000 kronor.		

På grund af föreskriften i § 4 af förordningen den 11 september 1885, att inlösta räntor och kronotionage skulle omsättas i penningar och till statsverket utgöras för tiden från räntornas och kronotiondens indragning, hvarvid för desamma skulle gälla enahanda bestämmelser som för annan till staten utgående grundskatt, hade, såsom departementschefen redan nämnt, ifrågavarande ränte- och tiondebelopp blifvit med 30 procent nedsatta, likasom ock den vidare nedsättning, som kunde varda å grundskatterna i allmänhet medgifven, utan ytterligare föreskrift skulle blifva å dem tillämplig, hvarvid allenast borde meddelas bestämmelse i syfte, att å räntor och tionde, som blifvit inlösta så sent, att nedsättningen inträdde först med 1893 års ingång eller derefter, nedsättningen skulle omedelbart ega rum med det procenttal, som å öfriga grundskatter vore eftergifvet. Jemlikt § 5 i förordningen den 11 september 1885, jemförd med mom. 12:o b) i kungörelsen den 5 juni samma år, egde med den afgäld, som skulle utgöras i stället för inlöst arbets- eller hofveriskyldighet, enahanda förhållande rum som med nyssnämnda räntor och tionde.

I sammanhang härmed borde erinras, att jemlikt kungörelsen den 3 februari 1888 egare af skattefrälsehemman, hvars skattefrälseränta, ehuru varande af den beskaffenhet, som afsåges i § 1 af förordningen den 11 september 1885, icke blifvit af statsverket inlöst, förklarats berättigad att af statsmedel erhålla ersättning med 30 procent af denna ränta, samt att enahanda skäl, som föranledt detta medgifvande, talade därför, att ersättning motsvarande den ytterligare grundskatteeftergift, som nu

vore i fråga, blefve egare af dylikt hemman beredd; och ansåge departementschefen alltså Riksdagens bifall härtill böra inhemtas.

Att under afskrifningstiden eller derefter nytt åsättande af grundskatt eller utlaga af de slag, som nu föresloges till afskrifning, icke borde ega rum, vore gifvet. Ett beslut i sådant syfte borde emellertid föregås af en revision af de författningar, som innehölle bestämmelser rörande skattläggning, hvilken revision kräfde icke obetydlig tidsutdrägt. Med meddelandet af de erforderliga föreskrifterna i ämnet torde ock utan olägenhet kunna någon tid anstå, då de fall, i hvilka skattläggning förekomme, numera vore jemförelsevis sällsynta.

I öfverensstämmelse med det förfarande, som iakttagits vid 1885 års partiella grundskatteafskrifning, borde föreslås, att Riksdagen uppdroge åt Kongl. Maj:t att meddela de ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af föreskrifterna angående grundskatteafskrifningen kunde finnas erforderliga.

Det förslag till grundskatternas afskrifning, som Kongl. Maj:t nu förelagt Riksdagen, öfverensstämmer, såsom jemväl departementschefen framhållit, med det för innevarande års lagtima Riksdag framlagda förslaget i ämnet, med undantag allenast deraf, att icke 20 utan endast 10 procent skulle afskrifvas för år 1893, och afskrifningstiden i följd deraf förlängas med två år utöfver hvad vid den lagtima riksdagen ifrågasattes.

I anslutning till den åsigt om försvars- och grundskattefrågornas oskiljaktiga samband, som allt sedan år 1873 varit hos Riksdagen förhärskande och som år 1885 fått sitt närmare uttryck i kamrarnes då fattade sammanställande beslut om värnpligtens utsträckning och grundskatternas partiella eftergifvande, anser utskottet godkännandet af de förslag till försvarets stärkande, hvilka utskottet i sina utlåtanden n:is 1 och 2 af denna dag förordar, böra, på sätt Kongl. Maj:t ifrågasatt, åtföljas af motsvarande beslut angående grundskatternas afskrifning. Mot de särskilda bestämmelser, Kongl. Maj:t föreslagit beträffande omfattningen af och sättet för denna afskrifning, har utskottet icke heller funnit anledning till någon erinran, hvadan utskottet alltså i alla delar biträder Kongl. Maj:ts förevarande framställning om definitiv lösning af den stora grundskattefrågan.

Med denna uppfattning och då utskottet derjemte i sitt ofvan berörda utlåtande n:o 1 afstyrker bifall till herr Adelskölds förslag om

skrifvelse till Kongl. Maj:t angående tillsättande af en komité för uppgörande af förslag till ordnande af försvarsväsendet, kan utskottet naturligen icke förorda bemälda motionärs i sammanhang med berörda förslag gjorda hemställan om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande för Riksdagen af ny plan till grundskatternas fullständiga afskrifning.

Hvad slutligen vidkommer herrar Perssons och Erssons hemställan, att den af Kongl. Maj:t föreslagna grundskatteafskrifningen jemväl måtte tillämpas på den af Riksdagen år 1887 bestämda lösesumman, 19,800 kronor, för hemmansräntor, som i anledning af upphörandet af rättsförhållandet mellan kronan och Sala bergslag skolat uppdebiteras, får utskottet erinra, att Riksdagen berörda år medgaf, att en sådan uppgörelse finge med Sala bergslag träffas, att sjelfva silfververket öfverlättes under full eganderätt å bergslaget, mot det att kronan återvunne dispositionsrätten öfver vissa fastigheter och anslag m. m., äfvensom att för uppgörelsen fastställdes, utom andra, de bestämmelser, att bergslaget skulle fem år efter den dag, då aftalet inginges, vara skyldigt frånträda dispositionen af hyttans vattensystem med de vid Sala hytta och derofvanför gjorda uppdämningar, samt att aftalet skulle träda i kraft den 1 januari 1888; hvarförutom Riksdagen medgaf, att, sedan Sala hyttas vattensystem blifvit till kronan afträdt, detsamma finge, så vidt kronans rätt anginge, utrifvas, under vilkor, att de jordegare, som genom utrifningen vunne fördel, skulle till statsverket erlægga ett belopp af 19,800 kronor, motsvarande i afrundadt tal det med trettio procent nedsatta kapitalvärdet af de räntebelopp, som genom förmedling i följd af vattenuppdämning eftergifvits, hvilket belopp skulle till betalning fördelas på den nyvunna eller förbättrade jorden i mån af dess genom vattenafledningen vunna fördel, med iakttagande likväl deraf, att ett frälsehemman (n:o 6 Enåker) icke påfördes någon andel af ifrågasvarande aflösningsbelopp; och borde oförmälda belopp i statsverkets räkenskaper upptagas under titel »extra uppbörd».

Ofvannämnda belopp, 19,800 kronor, utgör således i sjelfva verket den aflösningssumma, vederbörande jordegare, om och när hyttans vattensystem utrifves, hafva att till kronan erlægga för att de skola slippa utgöra de grundräntebelopp, hvarifrån de med hänsyn till vattenuppdämningen en gång befriats, men hvilka de, sedan denna uppdämning upphört, naturligen åter äro pligtige att erlægga. Då utrifningen af vattenverket emellertid enligt aftalet kan verkställas tidigast år 1893, samt det, enligt hvad utskottet inhemtat, ligger i vida fältet, huruvida densamma öfver hufvud taget någonsin kommer till stånd, har någon

inbetalning af beloppet icke ännu egt rum och torde icke heller vara att under den närmaste framtiden emotse, hvadan beloppet alltså endast är att anse såsom en kronans eventuella fordran hos jordegarna.

Vid sådant förhållande kan den af Kongl. Maj:t nu föreslagna tolfärsafskrifningen uppenbarligen icke, såsom motionärerna antagit, tillämpas på berörda lösesumma. Deremot torde billigheten obestridligen fordra, att, om den stora afskrifningen kommer till stånd, jemväl de, som kunna blifva skyldige erlægga lösesumman, erhålla en motsvarande förmån; och torde denna lämpligast beredas dem genom ett eftergifvande på en gång af förenämnda eventuella fordran. Då emellertid motionärernas förslag, sådant som det blifvit affattadt, icke inrymmer möjligheten af en sådan åtgärd, läser Riksdagen för närvarande icke kunna annat än afslå berörda förslag.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, och då antagandet af Kongl. Maj:ts förevarande proposition torde böra göras beroende deraf, att kamrarne fatta sammanstående beslut, som af Kongl. Maj:t godkännas, i anledning af såväl Kongl. Maj:ts propositioner den 14 oktober 1892 dels angående förbättrad härordning, dels angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885, dels om ändring i förordningen den 3 juni 1892 angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, dels angående upphörande af de enligt förordningen den 5 oktober 1889 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter utgående bevillningsafgifter af frälseegendomar och lotshemman, dels angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna den 5 juni 1885, dels ock angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, som äfven inom Riksdagen i dessa ämnen väckta förslag, får utskottet hemställa,

1:o) att Riksdagen — under vilkor att kamrarne fatta sammanstående beslut, som af Kongl. Maj:t godkännas, i anledning af såväl hvad Kongl. Maj:t i särskilda till Riksdagen den 14 oktober 1892 aflåtna propositioner föreslagit dels angående förbättrad härordning, dels angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885, dels om ändring i förordningen den 3 juni 1892 angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, dels angående upphörande af de enligt förordningen den 5 oktober 1889 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter utgående bevillningsafgifter af frälseegen-

domar och lotshemman, dels angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvären den 5 juni 1885, dels ock angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet som äfven inom Riksdagen i dessa ämnen väckta förslag — må, med afslag å herr Adelskölds ifrågavarande motion, antaga följande

»Lag angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter och hvad dermed eger sammanhang.

§ 1.

De skatter och utlagor, som med tillämpning af bestämmelserna i kongl. kungörelsen den 5 juni 1885 angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt § 4 i förordningen den 11 september samma år angående inlösen af skattefrälseräntor, kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, m. m. blifvit nedsatta med trettio procent, skola afskrifvas under loppet af tolf år, räknadt från och med år 1893. Afskrifningen skall ega rum i sådan ordning, att, under iakttagande i tillämpliga delar af föreskrifterna i berörda kungörelse, omförmälda skatter och utlagor nedsättas från och med år 1893 med tio procent af det belopp, hvarå nedsättningen enligt kungörelsen den 5 juni 1885 beräknats, samt derefter från och med hvar och ett af åren 1894, 1896, 1898, 1900 och 1902 med ytterligare tio procent af nämnda belopp, hvarefter återstoden af skatterna och utlagorna från och med år 1904 eftergifves.

§ 2.

I det fall, att utlaga, som omförmäles i § 1 af förordningen den 11 september 1885, angående inlösen af skattefrälseräntor, kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, m. m. icke varder till statsverket inlöst förr än med 1893 års ingång eller derefter, bestämmes

nedsättningen till enahanda procenttal af det belopp, hvarå enligt kongl. kungörelsen den 5 juni 1885 nedsättningen skall beräknas, som vid den tidpunkt, då nedsättningen bör ega rum, enligt nämnda kungörelse och § 1 i denna lag är eftergifvet å de i berörda § omförmälda skatter och utlagor.

§ 3.

Den till Sala bergslag förut utgående, men numera till statsverket indragna grufvedrängshjelpen af hemman inom åtskilliga socknar i Vestmanlands län skall afskrifvas i enahanda ordning med de i § 1 omförmälda skatter och utlagor, dervid afskrifningen beräknas å det belopp, hvarå den jemlikt kongl. brefven den 13 juli och den 25 november 1887 medgifna nedsättning af trettio procent egt rum.

§ 4.

Den ersättning, som jemlikt kongl. kungörelsen den 3 februari 1888 bör utgå till egare af skattefrälsehemman, hvars skattefrälseränta, ehuru varande af den beskaffenhet, som afses i § 1 af förordningen den 11 september 1885, icke blifvit af statsverket inlöst, skall, under iakttagande i öfrigt af bestämmelserna i nämnda kungörelse, utgå från och med år 1893 med fyratio procent, från och med år 1894 med femtio procent, från och med år 1896 med sextio procent, från och med år 1898 med sjuttio procent, från och med år 1900 med åttio procent och från och med år 1902 med nittio procent af räntans belopp, beräknadt på sätt i samma kungörelse föreskrifves, samt från och med år 1904 med en summa, motsvarande räntans på nyssnämnda sätt beräknade hela belopp.

§ 5.

De ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af föreskrifterna angående grundskatternas afskrifning kunna finnas erforderliga, meddelas af Konungen.»

2:o) att herrar Persons och Erssons förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd för-
anleda.

Stockholm den 15 november 1892.

På särskilda utskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
